

Underbilag 1

til bilag 6

Spørgsmål om ministeransvar bedømt af Rigsretten m.v.**Indledning**

Spørgsmålet om ministeransvar har været bedømt af Rigsretten i fem sager siden grundloven fra 1849. Alle fem sager er mere eller mindre udførligt behandlet i Jens Peter Christensens afhandling »Ministeransvar« (1997), side 61-116.

Rigsrettens afgørelser i de fem sager repræsenterer den mest autoritative stillingtagen til ministeransvaret, der foreligger i dansk forfatningspraksis.¹⁾

Fire af de fem sager ligger tilbage i sidste halvdel af 1800-tallet og det første tiår af 1900-tallet og har navnlig for de tre førstes vedkommende først og fremmest retshistorisk interesse og gennemgås ikke i dette bilag.²⁾

For så vidt angår den fjerde rigsretssag – sagen mod J.C. Christensen og Sigurd Berg fra 1909-10 – vil der, ud over en omtale af selve rigsrets-sagen, være anledning til en omtale af begivenhedsforløbet forud for sagen, nemlig den såkaldte Albertisag, idet dette begivenhedsforløb er af betydning for forståelsen af Rigsrettens dom. Kernen i denne sag var spørgsmålet om, hvilke krav der kan stilles til en minister med hensyn til dennes samvittighedsfulde udøvelse af sine embedspligter. Sagen er navnlig egnet til at belyse regeringslederens pligt til at føre tilsyn med fagministrene samt betydningen af embedsmændenes rådgivning for ministerens ansvar.

Den femte rigsretssag, sagen mod fhv. justitsminister Erik Ninn-Hansen (Tamilsagen), der blev afgjort ved Rigsrettens dom af 22. juni 1995, er derefter kort omtalt.

Endelig er den i 1945 nedsatte parlamentariske kommission om, hvorvidt der kunne gøres ansvar gældende over for ministre m.fl. i forbindelse med besættelsen af Danmark omtalt sidst i bilaget.

Rigsretssagen mod J.C. Christensen og Sigurd Berg i 1909-10

Der kan være grund til at redegøre for de angreb, der i årene forud for rigsretssagen var blevet rettet mod justitsminister P.A. Alberti fra Folketingets talerstol, for det første fordi disse angreb og J.C. Christensens afvisning heraf dannede grundlag for den kritik af J.C. Christensens embedsførelse som konseilspræsident, som Rigsretten ved sin dom gav udtryk for, og således er af betydning for forståelsen af Rigsrettens dom, for det andet fordi angrebene vidner om den politiske baggrund, der var for rigsretssagen.

Rigsretssagen havde sin baggrund i fhv. justitsminister P.A. Albertis selvanmeldelse til politiet den 8. september 1908 for falsk og bedrageri begået over for Den sjællandske Bondestands Sparekasse, som han var formand for. Forinden var Alberti blevet afskediget den 24. juli samme år.

Som nævnt er (rigsrets)sagen behandlet i Jens Peter Christensen afhandling »Ministeransvar« fra 1997, og Jens Peter Christensen skriver i afhandlingen på side 88-92 bl.a. følgende om Alberti-sagen:

»... Svend Thorsen fastslår, at I.C. Christensen ikke kunne have mindste mistanke til Alberti. Han var kun blevet ham for besværlig politisk.

Det sidste er utvivlsomt rigtigt. At I.C. Christensen ikke kunne have mindste mistanke til Alberti, synes til gengæld at være en sandhed med betydelige modifikationer.

I rigsdagssamlingen 1907-1908 blev justitsminister P.A. Alberti således heftigt angrebet for at udnytte sit embede til at skaffe sig selv økonomiske fordele. Angrebet blev indledt af socialdemokraten F.J. Borgbjerg den 18. oktober 1907 under førstebehandlingen af finanslovsforslaget og fortsatte under tredjebehandlingen i marts 1908. Borgbjerg blev støttet af blandt andre Højres ordfører, L.V. Birck, og lederen af Det radikale Venstre, C.Th. Zahle.